

Europa Manifest

Verder met Europa

**CDA Discussienota over de toekomst van Europa
9 maart 2006**

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1 Europa is van ons

Hoofdstuk 2 Europa op orde brengen

Hoofdstuk 3 Een democratisch en slagvaardig Europa

Hoofdstuk 4 Europa moet concurrerend blijven

Hoofdstuk 5 Een veilig Europa

Hoofdstuk 6 De internationale taken van Europa

Hoofdstuk 7 Duurzaamheid is óók een Europese taak

Hoofdstuk 8 De Europese financiën op orde

Discussiewijzer en procedure

Samenstelling werkgroep Europa

Inleiding

In dit manifest schetst het CDA zijn visie op de toekomstige Europese samenwerking. Wij willen verder met Europa, maar een open politieke discussie over het Europa-beleid is nodig. Dat blijkt ook uit onderzoeken die na het referendum zijn gehouden: ruim 70% van de Nederlanders is voorstander van de Europese Unie, maar eenderde van de kiezers heeft behoefte aan meer informatie en debat over de Europese samenwerking.

Wij zien Europa als een onmisbaar deel van de oplossing van belangrijke zaken en uitdagingen die grensoverschrijdend op ons afkomen: interne en externe veiligheid, de vergrijzing in Europa, de positie ten opzichte van nieuwe economische machten zoals China en India, de zekerheid van de energievoorziening en migratie. Daarbij is Europa geen eiland, maar een belangrijke speler binnen de wereldpolitiek en economie. Het is een illusie te denken dat afzonderlijke landen deze uitdagingen alleen kunnen aanpakken. Europa draagt ook verantwoordelijkheid in de wereld. We hoeven daarbij alleen al te denken aan onze bijdrage aan de internationale rechtsorde en de internationale samenwerking.

Door Europese samenwerking veranderde Europa in een halve eeuw van een door oorlogen geteisterd continent, in een regio waar landen zowel economisch als politiek nauw samenwerken. Nergens in de wereld kon een dergelijke samenwerking tussen zoveel verschillende culturen en mensen tot stand komen.

Het CDA is van mening dat Europese samenwerking ons economisch en politiek beter toerust op de toekomst en de Nederland positie binnen Europa kan versterken. Door de handel met de andere lidstaten bijvoorbeeld, staat Nederland met zijn BNP op de 14^e plaats op de wereldranglijst en als 3^e landbouwexporteur genoteerd. De economische samenwerking stelt Nederland in staat om veel te investeren in andere landen en daarmee geld te verdienen; ons land neemt de 6^e plaats in op de donorlijst voor ondersteuning van ontwikkelingslanden en VN-organisaties.

Europese samenwerking als middel om vrede, veiligheid en welvaart te bereiken is geslaagd, maar er zijn nieuwe instrumenten nodig om ons ook in de toekomst staande te houden. Steeds opnieuw komen andere uitdagingen op ons af. Besluiten moeten worden genomen over onder andere de uitbreiding van de Unie, over de organisatie van de EU, over de taken van de Unie en de taken die bij de lidstaten horen en over een gezamenlijk buitenlands- en veiligheidsbeleid.

Europese christen-democratie

Christen-democraten hebben zich vanaf het begin gezamenlijk sterk gemaakt voor de Europese samenwerking. Ons motto "eenheid in verscheidenheid" is inmiddels het motto van de EU geworden. Wij zien Europa als een gemeenschap waar dezelfde waarden worden gedeeld en gevoeld met een identiteit die is geworteld in de gezamenlijke joods-christelijke traditie. In Europees verband werkt het CDA intensief samen binnen de Europese Volkspartij (EVP). Dit verband van 68 christen-democratische en conservatieve partijen in Europa overlegt met grote regelmaat over actuele Europese kwesties en wil daarin tot afstemming komen. In het Europees parlement is de fractie van de EVP-ED de grootste fractie en kan daarmee een belangrijk stempel drukken op de Europese besluitvorming.

Het CDA benadert het Europa van de toekomst vanuit zijn uitgangspunten: solidariteit, publieke gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid (subsidiariteit) en duurzaamheid, c.q. rentmeesterschap:

- Het CDA kiest voor een Europa dat een gemeenschap van gezamenlijk gedragen waarden is en verantwoordelijkheid neemt en respect toont voor vrijheid, voor de bescherming van mensenrechten en voor de internationale rechtsorde.
- Het CDA kiest voor een democratisch en solidair Europa waar burgers via de door hen gekozen parlementsleden en hun maatschappelijke organisaties en verbanden, duidelijk inzicht hebben in en invloed hebben op de besluitvorming;
- Het CDA kiest voor een betrokken Europa waarin de maatschappelijke organisaties en verbanden een erkende rol en taak hebben als vertegenwoordigers van de Europese burgers;
- Het CDA kiest voor een Europa dat uitgaat van subsidiariteit, waarin op nationaal niveau gedaan wordt wat op dat niveau het beste kan worden geregeld;
- Het CDA kiest voor slagvaardig Europa dat is toegerust voor de taken die het heeft gekregen van zijn inwoners;
- Het CDA kiest voor een duurzaam Europa dat aandacht heeft voor de behoeften van komende generaties;

Europese samenwerking is geen einddoel, maar een uniek middel om Europeanen een veilige, vredige en welvarende toekomst te bieden. Op welke manier die volgens ons het beste kan worden vormgegeven, staat in dit manifest: een open uitnodiging tot debat.

1. Europa is van ons

Europa is geen autonome macht, maar bestaat uit 450 miljoen burgers en 25 lidstaten. Zij bepalen alles wat er gebeurt in de Europese Unie. De Europese samenwerking krijgt vorm op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Daar worden de gevolgen van de Europese besluitvorming ook zichtbaar en voelbaar. Daar moet informatie beschikbaar zijn voor de burgers. Daar ook moeten vertegenwoordigers van deze burgers het debat voeren. Dat is niet alleen een taak voor politieke partijen en hun vertegenwoordigers op alle niveaus, maar ook voor maatschappelijke organisaties en voor burgers zelf.

Jong geleerd is oud gedaan. Het CDA is daarom voorstander van:

- 1.1. Europese samenwerking als vast onderdeel van het lespakket bij zowel primair als voortgezet onderwijs. Dat is een taak van de nationale overheden die daarin moeten worden ondersteund door Europese programma's;
- 1.2. Een actieve opstelling van nationale en Europese onderwijsinstellingen bij bemiddeling van stages voor hun studenten in andere lidstaten van de EU;
- 1.3. Europa moet MBO en HBO scholieren stages of studie-uitwisseling aanbieden in een van de andere lidstaten, inclusief een beurs zoals al wordt gedaan in het Erasmus-programma voor universitaire studenten;
- 1.4. Een stimulerende opstelling van sociale partners in het uitvoeren van uitwisselingsprogramma's ten behoeve van beginnende werknemers.

Het CDA is van mening dat de betrokkenheid bij de Europese samenwerking vergroot en verdiept moet worden. Wij pleiten ervoor dat:

- 1.5. Zowel politieke partijen als maatschappelijke organisaties zorgen voor tijdige en duidelijke informatie over de Europese samenwerking ten behoeve van de burgers en betrekken hen actief bij het Europese debat;
- 1.6. Burgers meer gebruik kunnen en moeten maken van de mogelijkheden tot beïnvloeding van de besluitvorming, door gebruik te maken van de beschikbare informatie, inspreekmogelijkheden en activiteiten van maatschappelijke organisaties;
- 1.7. Politieke partijen de door hen voorgestane invulling van de Europese samenwerking expliciet aan de orde stellen in verkiezingscampagnes en kabinetsformaties;
- 1.8. De vergaderingen van de Raad van Ministers over wetgeving openbaar zijn en ook via de media en internet te volgen zijn voor de burgers;
- 1.9. De Nederlandse regering nog meer tijdig en concreter aangeeft welke problemen het in Europees verband wil aanpakken en oplossen. Hierdoor kunnen zowel de burgers als hun politieke en maatschappelijke vertegenwoordigers invloed uitoefenen op de besluitvorming en de inspanningen van de overheid beoordelen.

2. Europa op orde brengen

In 2004 is de Europese Unie met 10 lidstaten uitgebreid. Uitbreiding van de Unie heeft duidelijke positieve effecten voor de "oude" lidstaten: grotere afzetmarkten, meer samenwerking op het terrein van landbouw, veiligheid en milieu. En de nieuwe lidstaten zijn lid geworden omdat ook zij voordelen zien en krijgen: economische mogelijkheden, veiligheid en gunstige effecten op democratie, mensenrechten en het rechtssysteem. Het CDA wil een evenwicht tussen verdieping en verbreding van de Unie. Dat is ook het uitgangspunt van de zusterpartijen van het CDA in Europa. Elke uitbreiding stelt nieuwe eisen aan de absorptiecapaciteit van de Unie. Hoeveel kan de Unie aan? Geen enkele uitbreiding kan een automatisme zijn en de Unie moet nu eerst zelf orde op zaken stellen. Daarom ook worden nieuwe aanvragen voorlopig niet behandeld. Met goede burens blijft de EU vanzelfsprekend goed samenwerken.

De huidige drie kandidaat-lidstaten zijn nog niet zeker van hun toetreding: Kroatië, Turkije en Macedonië. De uitbreiding met deze staten heeft geen haast. Europa werkt al nauw met ze samen. Daarnaast hebben nog drie landen op de Westelijke Balkan kans op de status van kandidaat-lidstaat: Bosnië-Herzegovina, Servië en - Montenegro en Albanië.

Het CDA is van mening dat uitbreiding van de Unie moet voldoen aan de volgende voorwaarden:

- 2.1. Een strikte en eenduidige toepassing van de Kopenhagencriteria - onder andere democratisch bestuur, een goed functionerende rechtstaat en respect voor mensenrechten en minderheden - als voorwaarde voor het lidmaatschap van de Unie;
- 2.2. Een duidelijke toepassing van het criterium van absorptiecapaciteit van de Unie om nieuwe lidstaten toe te laten. Een onderdeel hiervan is dat de meerderheid van de inwoners van de lidstaten achter elke nieuwe uitbreiding staat. Elke lidstaat bepaalt zelf op welke manier zij de inwoners raadpleegt;
- 2.3. Een krachtige democratische controle op het proces. Daartoe dienen in het onderhandelingstraject alle beoordelingsmomenten duidelijk te worden aangegeven. De mening van de burgers over Europese zaken als toetreding, moet via de gekozen volksvertegenwoordigers tot zijn recht komen;

Het CDA wil de grenzen van de Unie duidelijk afbakenen zodat zowel de huidige lidstaten als de kandidaten weten waar zij aan toe zijn:

- 2.4. Op basis van de huidige verdragen functioneert de huidige Unie van 25 lidstaten moeizaam en is de Unie sowieso niet in staat meer dan 27 lidstaten te omvatten. Verdere uitbreiding, na Bulgarije en Roemenië, is dus niet mogelijk. Eerst moet de EU zelf orde op zaken stellen en slagvaardiger worden;
- 2.5. De drie kandidaat-lidstaten kunnen, mits zij voldoen aan de Kopenhagencriteria, lid worden van de Unie;
- 2.6. Geen enkel nieuw land wordt het kandidaat-lidmaatschap aangeboden. Aan mogelijk nieuwe kandidaten, als de drie landen op de Westelijke Balkan, dient nu ten hoogste het partnerschap te worden aangeboden. Het partnerschap is tevens een alternatief voor lidmaatschap als kandidaat-lidstaten niet aan de criteria voor toetreding kunnen voldoen;
- 2.7. Landen in Afrika en in het Midden-Oosten komen niet in aanmerking voor lidmaatschap.

Europees Nabuurschap

Heel wat buurlanden van de Europese Unie zullen geen lid worden van de Unie. Toch wil de EU een goede buur zijn en geen gesloten gemeenschap vormen. Daarom is in de afgelopen periode de term 'nabuurschap' geïntroduceerd. Hierbij speelt de wens op verdere democratisering een rol, maar ook de noodzaak strategische belangen veilig te stellen, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid en energievoorziening.

Het CDA is van mening dat het Nabuurschap per definitie geen voorportaal van lidmaatschap van de EU is. Dit dient duidelijk te worden gecommuniceerd naar de landen die als Nabuur kunnen gelden.

- 2.8. Het CDA wil de omliggende landen betrekken bij de Unie door middel van het Nabuurschapbeleid. Dat is een instrument om de mensenrechten, vrije marktwerking en duurzame ontwikkeling in deze landen te stimuleren. De EU moet met betrekking tot het mensenrechtenbeleid samenwerken met de Raad van Europa;
- 2.9. De landen rond de Middellandse Zee (Noord-Afrika, Midden-Oosten) en de landen uit de voormalige Sovjet-Unie die geen lid zijn van de EU, dienen door middel van een op maat gesneden nabuurschapprogramma te worden ondersteund, waarbij duidelijk moet zijn dat dit geen uitzicht biedt op lidmaatschap van de Unie.

Het CDA wil blijvende en goede contacten onderhouden met landen binnen en buiten Europa die van waarde zijn voor de ontwikkeling van de Europese samenwerking:

- 2.10. De EU blijft nauwe en goede contacten onderhouden met landen als Noorwegen, Zwitserland en IJsland;
- 2.11. Speciale aandacht verdient de relatie tussen de EU en Rusland. Deze relatie dient in de komende periode nader te worden vormgegeven. Het CDA heeft daartoe al een eerste aanzet gedaan in een discussienotitie.

3. Een democratisch en slagvaardig Europa

De huidige regels van de Europese Unie, zoals afgesproken in het Verdrag van Nice, zijn gemaakt voor 15 lidstaten. Het CDA constateert dat een Unie van 25 lidstaten hiermee niet meer uit de voeten kan. Het CDA heeft daarom campagne gevoerd voor een nieuw Verdrag. De situatie is inmiddels veranderd. Inwoners van Nederland en Frankrijk hebben tegen het nieuwe Verdrag gestemd, inwoners van een groot aantal landen hebben voor gestemd en inwoners van een groep landen hebben zich nog niet uitgesproken. Die situatie ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid om verder te werken aan een democratischer en slagvaardiger Europa. Het staat voor het CDA vast dat een aantal wezenlijke veranderingen die in het nieuwe Verdrag zijn voorgesteld zullen moeten worden bereikt. Dat is in het belang van de inwoners van Nederland en van de lidstaten. Het gaat om het democratischer maken van het Europese bestuur, het sterker maken van Nederland in Europa, het inperken van de Europese bureaucratie en het versterken van veiligheids- justitie- en buitenlands beleid.

Er is een belangrijk onderscheid tussen de taken die op Europees niveau het beste kunnen worden aangepakt - bijvoorbeeld het Europese buitenlands en veiligheidsbeleid, asiel en migratiebeleid en het waarborgen van de grondrechten van de Europese burgers - en de taken die het beste op nationaal niveau kunnen worden uitgevoerd - bijvoorbeeld sociaal beleid, onderwijs, gezondheidszorg, integratiebeleid en cultuur. Nationale parlementen moeten het recht hebben om te toetsen of een voorgestelde maatregel het beste genomen kan worden op Europees, nationaal of regionaal niveau, de zogeheten subsidiariteitstoets.

Het CDA is van mening dat het bestuur van de Unie moet worden aangepast aan de huidige omvang én de eis van verdere democratisering van de Unie. Daarom pleiten wij voor:

- 3.1. Een duidelijke taakafbakening tussen verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de Unie en de lidstaten. Het moet duidelijk zijn voor welke taken de EU verantwoordelijk is, op welke onderwerpen de EU niet bevoegd is en op welke terreinen er een gedeelde bevoegdheid bestaat tussen de EU en de lidstaten;
- 3.2. Dat bij elk nieuw voorstel van de Europese Commissie, de nationale parlementen beoordelen of het voorstel wel op Europees niveau geregeld moet worden (eis van subsidiariteit) en of het voorstel in verhouding staat tot de problemen die opgelost moeten worden (eis van proportionaliteit);
- 3.3. Het Europese Parlement, als vertegenwoordiger van de inwoners van Europa, moet meebeslissen bij alle besluiten die de Europese Unie neemt;
- 3.4. Een grotere invloed van de nationale parlementen op de besluitvorming binnen de Unie. Nationale parlementen moeten tijdig worden geïnformeerd door hun regeringen en daar alert op reageren. Zij moeten hun bewindslieden en regeringsleiders - immers medebeslissers in de Europese besluitvorming - aanspreken en controleren op de te nemen besluiten in de Europese Raden;
- 3.5. Versterking van de samenwerking tussen de nationale parlementen van de lidstaten;
- 3.6. Nederlandse Europarlementariërs dienen in het debat over de staat van de Unie het recht te krijgen om in de Tweede Kamer de bewindspersonen te bevragen op het Europese beleid;
- 3.7. Het Europees Parlement dient alleen te vergaderen in Brussel. Door de keuze voor één locatie zijn de parlementariërs beter bereikbaar en aanspreekbaar voor zowel de nationale parlementariërs als de burgers van de lidstaten. Bovendien wordt daarmee voorkomen dat onnodige bureaucratie ontstaat en onnodige uitgaven.
- 3.8. Een duidelijke verhouding tussen de EU en de Raad van Europa, als pan-Europese internationale organisatie, gericht op de bevordering van mensenrechten, democratie en de internationale rechtsorde;

- 3.9. De procedures van besluitvorming binnen de Unie dienen eenvoudig en eenduidig te zijn. Het moet voor alle betrokkenen, de burgers, de lidstaten en de instellingen van de Unie, duidelijk zijn hoe deze procedures werken;
- 3.10. Europese besluitvorming dient in principe openbaar te zijn;
- 3.11. Herstel van de (politieke) gezagspositie van de Europese Commissie als dagelijks bestuur van de Unie. Dit kan worden bereikt door, na de Europese verkiezingen, het Europees parlement de voorzitter van de Europese Commissie te laten kiezen. Deze voorzitter stelt een programma op, dat moet worden aanvaard door een meerderheid in het Europees Parlement en de Raad van Ministers. Daarna wordt de rest van de Commissie aangezocht. Ook zij moeten instemmen met het voorgestelde programma;
- 3.12. Behoud van een commissaris per lidstaat ten behoeve van de herkenbaarheid van de afzonderlijke lidstaten en hun vertegenwoordiging in de Europese Commissie.

4. Europa moet concurrerend blijven

De Nederlandse economie is onlosmakelijk verbonden met Europa en die relatie geeft ons veel voordelen. Recent heeft het CPB bijvoorbeeld berekend dat dankzij die integratie de inkomens in Nederland 10% hoger liggen dan zonder Europese samenwerking. De Nederlandse economie en die van de Europese lidstaten maakt deel uit van de wereldeconomie. Nederland, of zelfs een grotere lidstaat als Frankrijk, kan in zijn eentje nooit veel invloed uitoefenen op die wereldeconomie. Dat komt onder andere door de globalisering, de opkomst van nieuwe en krachtige economieën als China en India, de invloed van de VS op de economische wetgeving en de sterkere positie van ontwikkelingslanden in internationale organisaties als de WTO. Alleen in Europees verband kan Nederland sterk staan in de wereldeconomie.

Globalisering is een doorgaand proces en maar zeer gedeeltelijk te beïnvloeden. Het Europese beleid moet eraan bijdragen dat de EU zo sterk mogelijk staat als partner in dit proces. Want alleen dan kunnen we Europese waarden als mensenrechten, sociale normen en zorg voor het milieu, inbrengen. En Europa heeft veel om voor op te komen. Niet alleen waar het gaat om de bescherming van de waarden waarin we geloven, maar ook waar het gaat om onze economische ontwikkeling. Europa heeft nog steeds spelers van wereldformaat (zoals Philips, Unilever, Airbus, Nokia, Heineken, ING) en onze gemiddelde productie per uur is nog steeds hoger dan in de VS.

Om dit verder te ontwikkelen moeten de lidstaten hun budgetten voor onderzoek en innovatie bij elkaar te leggen en hoogwaardige productie stimuleren. We moeten andere gezamenlijke problemen ook Europees aanpakken, zoals de gevolgen van de vergrijzing, de stijgende werkloosheid met name onder ontoereikend geschoold personeel en de moeizame combinatie van werk en gezin waardoor met name vrouwen belemmerd worden in het arbeidsproces.

Daarom wil het CDA:

- 4.1. Een centrale plaats in het Europese beleid voor de verbetering van de concurrentiepositie van Europa;
- 4.2. Een Europees beleid dat is gericht op de bevordering van werkgelegenheid en de vereenvoudiging van regelgeving, mede ter stimulering van het ondernemerschap;
- 4.3. Een strikte handhaving van de verplichtingen voor de lidstaten die zijn vastgelegd in het Verdrag van Maastricht en in het Stabiliteits – en Groeipact, zodat de euro een sterke en stabiele munt blijft. Indien een lidstaat deze verplichtingen niet nakomt, moet Europa harde maatregelen kunnen nemen, zoals ontneming van het stemrecht;
- 4.4. Een groter deel van het Europese budget bestemmen voor gezamenlijk Europees onderzoek en innovatie en de voortvarende uitvoering van de Lissabon-agenda;
- 4.5. De arbeidsmarkten in Europa flexibeler maken, waarbij voldoende zekerheid voor de werknemers wordt gegarandeerd (flexicurity). Een sociale markteconomie betekent dat wij onze sociale verworvenheden ook in de toekomst veilig stellen;
- 4.6. Een vrij dienstenverkeer, zodat Nederlandse dienstverleners ongehinderd hun diensten in andere lidstaten kunnen aanbieden. Sommige sectoren moeten van dit vrije verkeer uitgesloten kunnen worden, als er een publiek belang in het geding is;
- 4.7. Speciale aandacht voor kwetsbare groepen in het economische proces. Ter versterking van het beleid op nationaal niveau, dient ook het Europese beleid afgestemd te worden op de mogelijkheden van deze groepen volwaardig deel te nemen aan het economische en sociale proces;
- 4.8. Inspanning op Europees niveau om binnen de WTO een akkoord te bereiken over verder liberalisering en betere regels in de wereldhandel.

5. Een veilig Europa

Europese samenwerking heeft geleid tot open grenzen. Deze bieden voordelen voor de burgers en voor onze economie. Maar er zijn ook nadelen aan verbonden, want ook criminelen en mensenhandelaren kunnen gebruik maken van deze open grenzen. Tot nu toe hebben de lidstaten te weinig samengewerkt om deze nadelen aan te pakken. Het CDA pleit voor concrete maatregelen, zowel voor het vergroten van de interne als de externe veiligheid. Waar het gaat om de verbetering van de grensoverschrijdende samenwerking op dit terrein, moet de waarde van het zogenoemde Haagsch Verdrag zeker worden genoemd. Dit Verdrag kwam tot stand onder Nederlandse voorzitterschap van de Unie.

Open grenzen verplichten tot intensieve samenwerking tussen politie en justitie op zowel lokaal, regionaal, nationaal als Europees niveau. De justitiële autoriteiten schieten tot nu toe tekort in de internationale uitwisseling van de juridische voorgeschiedenis van verdachten en informatie over lopend onderzoek. In een tijd van toegenomen terroristische dreiging moet tevens informatie over mogelijke aanslagen vanzelfsprekend worden uitgewisseld. Ook veiligheidsdiensten moeten dus sneller en efficiënter over de grenzen heen werken.

Het CDA wil:

- 5.1. Een veel sterkere Europese samenwerking tussen justitie en politie. Ook de justitiële autoriteiten dienen grensoverschrijdend beter te gaan samenwerken en dienen informatie te delen;
- 5.2. Een betere en efficiënte samenwerking tussen de veiligheidsdiensten in Europa, op basis van een gezamenlijk protocol;
- 5.3. Automatische uitwisseling tussen de 25 lidstaten van informatie die de veiligheid van burgers betreft en terrorisme kan voorkomen;
- 5.4. De gezamenlijke Europese lijst van verboden terroristische organisaties moet effectiever worden gebruikt bij de bestrijding van terrorisme;
- 5.5. Gezamenlijke Europese minimumstraffen voor grensoverschrijdende criminaliteit.

De douane van alle Europese landen werkt samen om goederen te belasten en te controleren. Op dezelfde wijze moet binnen de Europese Unie worden samengewerkt om toeristen, politieke en economische vluchtelingen, maar ook terroristen van elkaar te kunnen onderscheiden. De bewaking van de buitengrenzen van Europa is zo sterk als de zwakste schakel. Met open binnengrenzen kunnen we ons het niet permitteren dat de ene lidstaat veel en de andere lidstaat weinig controleert.

Daarom pleit het CDA voor:

- 5.6. Een sterke en effectief samenwerkende Europese douane aan de buitengrenzen van de Europese Unie.

Door de open binnengrenzen ontstaan onwenselijke situaties op het terrein van immigratie. Waar in de ene lidstaat illegalen worden gelegaliseerd, worden in een andere lidstaat illegalen uitgewezen. Alleen door samen te werken op dit terrein kunnen we ervoor zorgen dat onze buitengrenzen open staan voor mensen die wij graag welkom heten. Erkende vluchtelingen verdienen in heel Europa onze steun. De samenwerking moet veel verder gaan tot nu het geval is.

Het CDA pleit voor:

- 5.7. Een gezamenlijk Europees asiel- en migratiebeleid;
- 5.8. Een gezamenlijk Europees visumbeleid;
- 5.9. Europese diplomatieke vertegenwoordigingen in de wereld moeten visa kunnen afgeven.

6. De internationale taken van Europa

De afgelopen jaren heeft de Europese Unie geen eenduidige lijn kunnen trekken bij internationale conflicten. Een recent voorbeeld is de verdeelde opstelling tijdens de Irak crisis. Europa kan op buitenlands terrein alleen invloed uitoefenen als er sprake is van een gezamenlijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Slagvaardig optreden betekent ook dat de EU zowel soft als hard power moet kunnen inzetten. Met andere woorden, Europa moet diplomatiek, economisch én militair actie kunnen en willen nemen. Met 25 lidstaten is het onmogelijk om tot één lijn te komen wanneer elk land afzonderlijk zijn veto kan uitspreken over het buitenlandse beleid.

Het CDA streeft daarom naar:

- 6.1. De definitieve instelling van een Europese minister van Buitenlandse Zaken;
- 6.2. Opheffing van het vetorecht voor het buitenlandse beleid;
- 6.3. Organisatie van grensoverschrijdend crisismanagement.

Waar onderhandelingen en diplomatie een probleem niet kunnen oplossen, moet Europa bereid zijn om verantwoordelijkheid te nemen. Onze inzet in vredesmissies is daarvan een voorbeeld. Militairen en politie kunnen overal ter wereld vrede afdwingen, bevorderen en bewaren. Ook op dit terrein heeft Europese samenwerking een duidelijke toegevoegde waarde. Binnen de Europese Unie kunnen we daarom veel intensiever samenwerken op het terrein van de externe veiligheid. Onze veiligheid organiseren wij uiteindelijk door middel van samenwerking tussen organisaties als de EU, de NAVO, de OVSE en de VN.

Het CDA pleit voor:

- 6.4. Meer efficiency op het vlak van de militaire samenwerking. Bestaande middelen en structuren moeten beter worden gebruikt om verspilling te voorkomen. Het gezamenlijk ontwikkelen en produceren van defensiematerieel en het geleidelijk openen van de Europese defensiemarkt zijn belangrijk. Zo kunnen wapens gezamenlijk worden ingekocht in Europa onder coördinatie van het Europees Defensie Agentschap;
- 6.5. Afstemming van de politieke en militaire samenwerking tussen de Europese Unie en de NAVO;
- 6.6. Paraat hebben van gezamenlijke eenheden om vrede te kunnen afdwingen, te bevorderen en te bewaren. Verder onderzoek naar de mogelijkheden om meer structureel te kunnen samenwerken tussen de krijgsmachten en daarmee de Europese samenwerking te verdiepen, is wenselijk;
- 6.7. Handhaven van goede transatlantische relaties waarbinnen de gezamenlijke gedragen waarden kunnen worden gedeeld en men elkaar wederzijds kan aanspreken op het naleven van die waarden van democratie, de internationale rechtsorde en de bescherming van mensenrechten.

Nederland doet veel aan internationale samenwerking. Het CDA heeft zijn intenties op dit terrein aangegeven in een recente nota. Als een van de grootste donoren is de Europese Unie verplicht om de gezamenlijke inspanningen zo effectief mogelijk te laten zijn. Als belangrijk onderdeel van die inspanningen dient de Unie gewicht in de schaal te leggen als het gaat om de strijd voor de mensenrechten wereldwijd.

Daarom is het CDA van mening dat:

- 6.8. Nederland druk moet blijven uitoefenen op andere lidstaten om een vergelijkbare inspanning te leveren op het gebied van de internationale samenwerking zodat de internationaal gemaakte afspraken worden nagekomen van tenminste 0,7% van het BNP;
- 6.9. Binnen de handelsverdragen en ontwikkelingshulp met landen buiten de Unie meer nadruk moet worden gelegd op mensenrechten, democratie, vrijheid, de

rechtstaat en de bestrijding van corruptie als voorwaarde voor ondersteuning door de Unie;

- 6.10. Op het gebied van humanitaire hulp moet beter en effectiever worden samengewerkt tussen de lidstaten en de EU;
- 6.11. De EU, in haar rol van handelspartner, internationaal druk moet uitoefenen om meer ruimte te creëren voor arme landen op de wereldmarkt;
- 6.12. Het Europese ontwikkelingsbeleid moet worden gekenmerkt door coherentie en een geïntegreerde aanpak. Het beleid van de afzonderlijke lidstaten en het beleid van de EU dienen beter op elkaar te worden afgestemd.

7. Duurzaamheid is óók een Europese taak

Duurzaamheid gaat iedereen aan. In Nederland zijn miljoenen mensen lid van natuur- en milieuorganisaties. Milieuvervuiling, aantasting van de biodiversiteit en besmettelijke dierziekten, stoppen niet bij grenzen. De recente uitbraak van de vogelgriep bevestigt opnieuw de noodzaak tot een bredere aanpak van problemen. Ook onze zorgen om de klimaatverandering, het voedselvraagstuk en de energievoorziening zijn grensoverschrijdend. De noodzaak om die problemen internationaal aan te pakken wordt met de dag groter. Goed rentmeesterschap betekent zorg voor onze aarde op alle niveaus: lokaal, provinciaal, nationaal, Europees en internationaal.

Landbouw en voedsel

Vroeger was het Europese landbouwbeleid gericht op het garanderen van de voedselzekerheid en inkomenssteun. In de jaren negentig kwam er Europese aandacht voor milieu en landschap. Dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieubescherming vormen sinds de eeuwwisseling gelukkig ook vaste onderdelen van het EU-beleid. Daarom is ondersteuning van de Europese boeren bijvoorbeeld afhankelijk van de naleving van milieu- welzijns- en kwaliteitseisen. Het CDA wil duurzame ontwikkeling onderdeel maken van alle Europese beleidsterreinen, met aandacht voor:

- 7.1. Ruimte voor ondernemerschap. De nationale en Europese overheid zijn kaderscheppend;
- 7.2. Gelijke concurrentie voorwaarden. Europese regels mogen niet tot verstoring van concurrentie leiden.

In de huidige begroting van de EU neemt landbouw nog steeds de grootste plaats in: 45 miljard op een begroting van 100 miljard. Dit grote aandeel komt overigens doordat alleen dit beleidsterrein volledig Europees wordt gefinancierd in tegenstelling tot andere beleidsterreinen die voornamelijk nationaal betaald worden.

Een groot deel van de Nederlandse landbouwsector, zoals de pluimvee-, tuinbouw- en de varkenssector, produceert zonder subsidies van de EU. Dankzij een goed ondernemerschap, een uitstekende ketenbenadering en vernieuwing en kwaliteit, weet de Nederlandse agrariër als geen ander de marktkansen te benutten. Internationaal gezien zijn we de derde grootste exporteur van landbouw- en voedingsproducten ter wereld en dat is goed voor Nederland.

- 7.3. In de samenstelling van het Europese landbouwbudget moet worden gekeken naar het evenwicht tussen de uitgaven voor landbouw en voor die duurzaamheid, evenals naar de verhouding tussen nationale en Europese uitgaven;
- 7.4. De steun per bedrijf moet aan een plafond worden gebonden;

Milieu, diergezondheid en voedselveiligheid

Het CDA wil het debat over duurzaamheid niet versmallen tot de landbouw.

Voedselzekerheid is noodzakelijk – we zullen in Europa voedsel moeten blijven produceren -, maar ook zaken als voedselveiligheid, milieubescherming, innovatie en diergezondheid moeten integraal onderdeel blijven van het EU-beleid. En ruim de helft van de bevolking in de EU leeft in landelijke gebieden. Daarmee is ook de leefbaarheid van het platteland in het geding.

- 7.5. Europa moet veel meer investeren in onderzoek, innovatie en life sciences;
- 7.6. Het CDA wil een Europees beleid waarin duurzaamheid en innovatie worden gecombineerd met de leefbaarheid van het platteland;
- 7.7. In het hervormde Europese landbouwbeleid dient ruimte te zijn voor nationaal en regionaal beleid ten behoeve van het behoud van ons landschap en de rol van de agrariërs daarin;
- 7.8. Vervuiling van water, bodem en lucht is een Europees probleem waar Europese oplossingen voor nodig zijn. Vervuiling stopt immers niet aan de grenzen;
- 7.9. De Europese Unie moet aandacht voor diergezondheid en dierenwelzijn verplicht stellen; met name regionale verwerking van slachtvee en het tegengaan van lange Europese transporten van dieren moeten voorop staan;

- 7.10. Via internationale verdragen moeten aan importproducten dezelfde eisen worden gesteld;
- 7.11. Diergezondheid moet meer aandacht krijgen, waarbij preventieve vaccinatie - als normaal veterinaire hulpmiddel om de verspreiding van besmettelijke dierziekten te voorkomen - centraal staat;
- 7.12. Afstemming van de nationale en Europese maatregelen op dit terrein is noodzakelijk, net als de ruimte voor een nationale invulling in de afzonderlijke lidstaten. Er moet sprake zijn van meetbare doelvoorschriften, die ruimte laten voor een nationale invulling van middelen en aanpak.

Internationale duurzaamheid

Het landbouwbeleid van de Europese Unie heeft een grote invloed in de rest van de wereld.

- 7.13. Europa moet de positie van boeren in de arme landen en de positie van deze landen in internationale organisaties versterken;
- 7.14. Een duurzaam Europees handelsbeleid is nodig, rekening houdend met het feit dat de wereldvoedselproductie fors moet toenemen door de groei van de bevolking en de welvaart. Een internationaal debat over de voedselvoorziening en het tegengaan van ondervoeding is noodzakelijk.

Energie

Ondanks de grote voorraden fossiele brandstoffen heeft Europa niet genoeg traditionele energiebronnen voor de toekomst. Ook is de huidige energietoevoer erg kwetsbaar. Europa moet minder afhankelijk worden van fossiele brandstoffen uit (vaak) instabiele landen. Het klimaatprobleem is de tweede reden waarom Europa moet gaan samenwerken op energieterrein. De Kyoto-afspraken vragen om een duurzame en schonere productie en gebruik van energie.

- 7.15. Europa moet zich inzetten voor een energiemix om de overgang naar een duurzame energievoorziening goed te laten verlopen;
- 7.16. We moeten efficiënter en zuiniger gebruik maken van energie met behulp van schonere fossiele technologie. Zo is gas in deze te prefereren boven olie, omdat het de schoonste fossiele brandstof is;
- 7.17. Ook moet Europa duurzame energievormen verder ontwikkelen zoals zon, wind, water en biomassa. Een Europees energiebeleid moet garanderen dat alle lidstaten hieraan meedoen;
- 7.18. De landbouw heeft een rol te spelen als leverancier van biobrandstoffen;
- 7.19. Een betere gezamenlijke afstemming en samenwerking van Europa met energieproducenten is nodig, met bijzondere aandacht voor Rusland;
- 7.20. We moeten in Europees verband gezamenlijk meer investeren in de ontwikkeling van duurzame energie;
- 7.21. Kernenergie is een klimaatneutrale optie in de overbruggingsperiode naar duurzame energie.

8. De Europese financiën op orde

De EU verschilt duidelijk ten opzichte van andere internationale organisaties in de manier waarop het wordt gefinancierd. De Europese Unie heeft 'eigen' inkomsten om zijn uitgaven te dekken. De inkomsten zijn elk jaar zo hoog als de uitgaven waar de lidstaten mee hebben ingestemd. Driekwart van deze inkomsten bestaat uit een directe bijdrage van de lidstaten, de rest komt uit de Europese landbouwheffingen, de douanerechten en een deel van de BTW. Door middel van een meerjarenplanning kan de EU de uitgaven voor de verschillende sectoren wijzigen. Zo neemt het aandeel van de landbouwuitgaven de afgelopen jaren geleidelijk af ten gunste van de uitgaven van de structuurfondsen.

De begroting van de EU is na de toetreding van de 10 nieuwe lidstaten nauwelijks gestegen. Het feit dat de EU een relatief erg klein budget heeft – slechts 2% van de uitgaven van de gezamenlijke lidstaten -, is velen onbekend. De cijfers over de betalingspositie van Nederland zijn dat wel.

Wij zijn inderdaad een nettobetaler, maar dat zijn andere economisch sterke lidstaten ook. De Nederlandse regering houdt deze positie ook scherp in de gaten, zoals blijkt uit het succes dat het kabinet heeft geboekt tijdens de laatste onderhandelingen over de meerjarenbegroting. Deze verbetering van de Nederlandse positie is eerdere regeringen niet gelukt.

Het hele verhaal laat een ander beeld zien. Juist de landen met de sterkste economieën – zoals Nederland - profiteren het meeste van de Europese samenwerking. Zo bedraagt de waarde van de Nederlandse goederenexport naar andere EU-landen meer dan 200 miljard, terwijl een groter land als Spanje nog geen 100 miljard exporteert. Uiteindelijk levert de EU de Nederlanders dus geld op.

Waar de schoen wringt is de ondoorzichtigheid van de Europese financiën. Het huidige financiële stelsel van de Europese Unie is zelfs voor deskundigen steeds moeilijker te doorgronden. Daar wil het CDA, samen met zijn Europese zusterpartijen, een einde aan maken. Daarom zijn wij van mening dat het financiële stelsel dringend moet worden hervormd. Waar het gaat om zeggenschap over de meerjarenbegroting, moet de rol van het Europees parlement worden versterkt. Een ander belangrijk element is het solidariteitsbeginsel; binnen Europa moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten blijven dragen.

Het CDA is van mening dat:

- 8.1. De EU een eerlijk, rechtvaardig en transparant financieringssysteem dient te hebben. In de voorbereiding op de totale analyse van het financieringssysteem in 2008, hebben de nationale parlementen en het Europees parlement een belangrijke taak en inbreng;
- 8.2. Er moet gekeken worden naar doeltreffendheid en efficiency van Europese uitgaven. Europees geld moet worden ingezet waar het hoogste rendement en meeste toegevoegde waarde haalbaar is. Dit betekent bijvoorbeeld dat subsidies voor onderzoek en innovatie naar de beste Europese onderzoeksinstituten en organisaties moet gaan;
- 8.3. Het Europees Parlement dient volledige budgettaire bevoegdheid te krijgen;
- 8.4. De controle op de Europese begroting moet worden versterkt. Omdat 80% van die begroting via nationale instanties wordt uitgegeven, moeten de ministers van Financiën nationale goedkeurende verklaringen afgeven.

Discussiewijzer en procedure

Dit manifest vormt een bouwsteen voor het verkiezingsprogramma Tweede Kamer 2007-2011.

Tot 1 mei 2006 kunnen wijzigingsvoorstellen (amendementen) worden ingediend. Alleen de genummerde aanbevelingen kunnen geamendeerd worden.

U wordt verzocht bij elk amendement een korte toelichting te geven. Geef daarbij steeds duidelijk aan op welke genummerde aanbeveling uw amendement betrekking heeft.

U kunt uw amendementen tot uiterlijk 1 mei 2006 naar ons mailen of sturen:

Mailadres:

Postadres: CDA, T.a.v. Werkgroep Europa, Postbus 30453, 2500 GL Den Haag

Amendementen kunnen worden ingediend door:

- Een provinciale afdeling
- Een gemeentelijke afdeling
- Het CDJA
- Het CDA-Vrouwenberaad
- Een gebundeld initiatief van 25 leden

Voorafgaand aan het partijcongres van 20 mei 2006, zal het DB op advies van de werkgroep Europa de amendementen clusteren en van preadvies voorzien.

Tijdens een deelsessie op het Partijcongres van 20 mei 2006 zullen de amendementen en preadviezen worden behandeld, waarna het manifest door het Congres kan worden vastgesteld.

Ter aanvulling op dit traject, komt het manifest ook aan de orde tijdens drie regionale discussieavonden over het verkiezingsprogramma. Indien u niet in de gelegenheid bent om het manifest te bespreken in uw afdeling, bent u van harte welkom om mee te praten tijdens deze bijeenkomsten:

- Woensdag 22 maart 2006: Willem II Stadion in Tilburg
- Dinsdag 11 april 2006: Hotel Tulip Inn te Hoozevee
- Woensdag 12 april 2006: Jaarbeurs in Utrecht

Samenstelling werkgroep Europa

De werkgroep Europa staat onder leiding van Lianne Dekker (vice-voorzitter met de portefeuille buitenland). Van de werkgroep maken verder deel uit: Adriaan Bastiaansen, Piet Bukman, Nicolette Bos, Jan Jacob van Dijk, Camiel Eurlings, Peter Fasol, Peter van Grinsven, Alex Krijger, Esther de Lange, René van der Linden, Jean Penders, Bronne Pot, Winand Quaedvlieg, Huibert van Rossum, Bert de Wilde, Marlijn Winkelman
Adviserende leden: Frans Andriessen, Hanja Maij-Weggen, Onno Ruding, Wim van Velzen
Rapporteur: Ellen Nauta-van Moorsel

In de voorbereiding van dit manifest heeft de werkgroep dankbaar gebruik kunnen maken van het enthousiasme en de deskundigheid van alle fora binnen de partij die zich actief bezighouden met Europa. Speciale dank gaat uit naar de leden van de Commissie Buitenland, het bestuur van de Eduardo Frei Stichting, de Boetfortgroep en de Europa/buitenlandcommissies van het CDAV en het CDJA.

Met vertegenwoordigers van een aantal maatschappelijke organisaties die zich richten op de Europese samenwerking zal in het traject naar vaststelling van het Manifest nog een aparte discussiebijeenkomst plaatsvinden, waarin ook zij de gelegenheid krijgen mening te geven op het Manifest.